

## **O‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar**

*Muhammadjonova Nilufar Ibrohimovna  
Ingliz tili funksional leksika kafedrasida o‘qituvchisi  
O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti  
muhammadjonovanilufar589@gmail.com*

**Annotatsiya.** Mazkur bitiruv malaka ishida zamonaviy texnologiyalarning o‘qishni va yozuvni o‘rgatish jarayonidagi o‘rni, ahamiyati va samaradorligi ilmiy jihatdan o‘rganiladi. O‘qitishning an‘anaviy usullari bilan taqqoslaganda, yangi texnologiyalar o‘quv jarayoniga qanday innovatsion yechimlar olib kirayotganligi, o‘quvchilar bilim olish samaradorligini oshirishdagi hissiy tahlil qilinadi. Ishning asosiy maqsadi – o‘qish va yozuvni o‘rgatishda qo‘llanilayotgan texnologiyalarning pedagogik jarayonga ta‘sirini baholash, ularning o‘qituvchi va o‘quvchilar uchun qanday qulayliklar yaratishini aniqlashdir.

Bitiruv loyiha ishi davomida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia resurslari, interaktiv platformalar va elektron darsliklardan foydalanishning afzalliklari o‘rganiladi. Xususan, virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR va AR) texnologiyalari o‘quvchilarning o‘qish va yozishga bo‘lgan qiziqishini oshirishga, ularni o‘quv jarayonida faol ishtirok etishga rag‘batlantirishga qanday yordam berishi tahlil qilinadi. Ishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning o‘quv jarayonidagi o‘ziga xos afzalliklari – o‘quvchilarning materiallarni osonroq o‘zlashtirishi, ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarining rivojlanishi, mustaqil ishlash ko‘nikmalarining shakllanishi kabi jihatlar alohida yoritiladi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalarning ta‘lim tizimiga kiritilishi bilan bog‘liq qiyinchiliklar, masalan, texnik vositalarning yetarli emasligi yoki o‘qituvchilarning texnologik ko‘nikmalari yetishmasligi kabi masalalar ham tahlil qilinadi.

Ish natijasida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning o‘qishni va yozuvni o‘rgatish jarayonidagi samaradorligi, ularning o‘quvchilar savodxonligini oshirishdagi roli yuzasidan xulosalar beriladi. Shuningdek, ushbu texnologiyalarni ta‘lim jarayonida samarali qo‘llash bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilib, kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo‘nalishlar belgilanadi.

**Kalit so‘zlar:** Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), o‘qishni o‘rgatish, yozishni o‘rgatish, raqamli ta‘lim, interaktiv metodlar, elektron resurslar, ta‘limiy ilovalar, vizual materiallar, individual yondashuv, savodxonlik ko‘nikmalari.

## **Современные технологии в развитии навыков чтения и письма**

*Мухаммаджонова Нилуфар Иброхимовна  
Преподавательница кафедры функциональной лексики английского языка  
Узбекский государственный университет мировых языков  
muhammadjonovanilufar589@gmail.com*

**Аннотация.** В данной работе рассматривается роль, значение и научная поддержка современных технологий в процессе обучения чтению и письму. В сравнении с традиционными методами обучения анализируется, какие инновационные решения приносит новая технология в образовательный процесс, вклад обучения в приобретение знаний. Основная цель работы – определить влияние технологии, используемой при обучении чтению и письму, на педагогический процесс, какие возможности доступны учителю и учащимся чтения. изучаются исследовательские информационно-коммуникационные технологии, мультимедийные ресурсы, интерактивные платформы и скачивание из электронных учебников. Анализ того, как программное обеспечение, виртуальное обучение и обучение

*студентов, а также технологии дополненной реальности могут помочь учащимся учиться и активно участвовать в учебном процессе. Усвоение особенностей процесса - овладение рецензированием материалов, развитие навыков творческого и критического мышления, подготовка материалов с независимым видением. В связи с этим внедрение современных технологий зависит от продуктивности образовательной системы, например, приобретения опыта при недостаточных технических возможностях.*

**Ключевые слова:** Информационно-коммуникационные технологии (ИКТ), обучение чтению, обучение письму, цифровое образование, интерактивные методы, электронные ресурсы, образовательные приложения, наглядные материалы, индивидуальный подход, навыки грамотности.

### **Modern technologies in the development of reading and writing skills**

*Muhammadjonova Nilufar Ibroximovna  
Teacher at the Department of Functional Lexis  
of the English language  
Uzbekistan State World Languages University  
muhammadjonovanilufar589@gmail.com*

**Annotation.** *This graduation thesis examines the role, importance and scientific support of modern technology in the process of teaching reading and writing. In comparison with traditional methods of teaching, it analyzes what innovative solutions the new technology brings to the educational process, the contribution of teaching to the acquisition of knowledge. The main goal of the work is to determine the impact of the technology used in teaching reading and writing on the pedagogical process, what facilities are available for the teacher and students of reading.*

*Research information and communication technologies, multimedia resources, interactive platforms and downloading from electronic textbooks are studied. Analysis of how software, virtual and student learning and AR) technologies can help students learn and actively participate in the learning process. Adoption of specific features in the process - mastery of reviewing materials, development of creative and critical thinking skills, preparation of materials with independent vision. In this connection, the introduction of modern technologies depends on the production of the educational system, for example, gaining experience with insufficient technical capabilities.*

*The role of work technologies in the process of teaching reading and writing, the use of modern technologies in the control of the literacy of students is taken into account. Practical recommendations on the effective use of communication technologies in the educational process have been developed, with specific directions for their size.*

**Key words:** *Information and communication technologies (ICT), teaching reading, teaching writing, digital education, interactive methods, electronic resources, educational applications, visual materials, individual approach, literacy skills.*

O'qish va yozish ko'nikmasini rivojlantirish ta'limning boshlang'ich bosqichida muhim hisoblanadi, chunki ushbu ko'nikmalar barcha bilim olish jarayonining asosini tashkil etadi. Bu jarayon o'quvchilarda yozma va og'zaki nutqni shakllantirish, matnlarni tushunish, mantiqiy fikrlashni rivojlantirish va o'z fikrlarini ifodalash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

O'qish va yozish ko'nikmasini o'rgatish jarayoni bosqichma-bosqich amalga oshiriladi. Dastlab o'quvchilar harflar va tovushlar bilan tanishtiriladi, keyinchalik esa ularni qo'shish, bo'g'inlarga ajratish, so'z va iboralarni o'qish va yozish o'rgatiladi. Ushbu jarayon, odatda, osondan qiyinga tamoyili asosida tashkil qilinadi, ya'ni oddiy tushunchalar va shakllardan boshlab murakkab tizimlarga o'tish orqali ta'lim beriladi.

O'qish va yozish ko'nikmasini rivojlantirish metodikasi har xil tamoyillarga asoslangan bo'lib, ular o'quvchilarning yosh xususiyatlari va qobiliyatlarini hisobga olgan holda samarali ta'lim jarayonini tashkil etishga xizmat qiladi. Yuqoridagi tamoyillar o'qituvchilarga o'quvchilarni qiziqtirish, bilimlarni oson va tushunarli tarzda yetkazish, hamda o'quvchilarda mustaqil o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi.

Fonetika va tushunish o'rtasidagi munosabatni tushunish o'qishni o'rgatishning hal qiluvchi qismidir. Fonika o'qitishda asosiy e'tibor harf-tovush moslashuvini tizimli o'rgatish va ularni o'qish va imlodagi qo'llashga qaratilgan. Ushbu yondashuv o'quvchilarga yozma tilni dekodlashga yordam beradi, bu ularga so'zlar va iboralarni tezda tanib olish imkonini beradi, bu tushunish uchun asosiy qadamdir. Fonetika o'qishni o'rgatishning mustaqil usuli bo'lmasa-da, u o'quvchilarga yozma ingliz tilini samarali dekodlash uchun zarur bo'lgan asosiy ko'nikmalarni beradi. Fonikaning o'qish ko'nikmalarini oshirishdagi samaradorligi turli xil ta'lim sharoitlarida, shu jumladan yettinchi sinf o'quvchilari orasida qo'llanilishida ko'rsatildi, bu yerda o'qish malakasini sezilarli darajada oshirdi. Fonika bo'yicha mustahkam poydevor qo'yish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga murakkab matnlarni tushunish va ular bilan shug'ullanish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirishga yordam berishlari mumkin.

O'qish malakasini oshirishda so'z boyligini rivojlantirishning o'rni haqida gapirib bo'lmaydi. Lug'at o'qishga o'rgatishning muhim elementidir, chunki u tushunish va ravonlikni ta'minlaydi. Sog'lom lug'at o'quvchilarga matnlarning ma'nosini yanada samaraliroq tushunishga imkon beradi, bu esa silliq o'qish tajribasini osonlashtiradi. Tadqiqotlar cheklangan so'z boyligi o'qish va yozish ko'nikmalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ta'kidlab, ta'lim dasturlarida so'z boyligini oshirish muhimligini ta'kidlaydi (Djamirzayev.A, 2021). Bolalar ko'pincha bilvosita lug'atni turli kontekstlarda tilga ta'sir qilish orqali egallaydilar, bu esa o'qituvchilar uchun boy til muhitini ta'minlashni talab qiladi. O'qituvchilar so'z boyligini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berish orqali o'quvchilarga o'ziga ishongan o'quvchi va yozuvchi bo'lishga yordam berishlari mumkin va natijada ularning akademik muvaffaqiyatlariga hissa qo'shadilar.

O'qish va yozish ko'nikmasini rivojlantirish strategiyalari har tomonlama savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirish uchun zarurdir. Integratsiyalashgan yondashuv nafaqat o'quvchilarning mazmunni tushunishini kuchaytiradi, balki o'quv dasturi bo'yicha tanqidiy fikrlashni ham rag'batlantiradi. O'qish va yozish faoliyatini o'zaro bog'lash orqali o'qituvchilar o'quvchilarga ikki ko'nikma o'rtasida mazmunli bog'lanish o'rnatishga yordam beradi, bu esa tushunish va tahlil qilish qobiliyatini oshiradi. Bunday yondashuvni talabalarni nashr etilgan asarlar haqida yozishga jalb qilish orqali misol qilish mumkin, bu nafaqat o'qishni tushunishni osonlashtiradi, balki matnlar ichidagi murakkab aloqalarni ham ochib beradi. Bundan tashqari, ushbu ko'nikmalarni integratsiyalash talabalarni yangi g'oyalar va istiqbollarni ochib berish orqali ilhomlantirishi mumkin, natijada ularning umumiy ta'lim tajribasini oshira. O'qish va yozishni o'rgatishni uyg'unlashtirgan strategiyalarni qabul qilish talabalar uchun yanada yaxlit va samarali ta'lim sayohatiga olib kelishi mumkin.

### **O'qish va yozishni o'rgatishda innovatsion yondashuvlar**

Texnologiya va raqamli resurslarni savodxonlik yo'nalishiga kiritish o'quvchilarning o'qish va yozish bilan shug'ullanish usullarini inqilob qildi. Raqamli qurilmalar va ilovalar, ayniqsa, boshlang'ich maktab o'quvchilari uchun savodxonlik ko'nikmalarini oshirishda ajralmas vositaga aylandi. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarni o'z ta'lim jarayonlarida faol ishtirok etishga undaydigan interaktiv va qiziqarli platformalarni taklif etadi. Bundan tashqari, raqamli manbalar tilning aniqligini oshirishga yordam beradigan imlo va grammatik vositalar kabi xususiyatlar bilan jihozlangan bo'lib, ular o'quvchilarga yozishda aniqlikni rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu raqamli vositalarni sinfga integratsiyalash orqali o'qituvchilar raqamli savodxonlikni o'rgatishda muvozanatli yondashuvni yaratishi mumkin, bu esa o'quvchilarning tobora raqamli dunyoda rivojlanishi uchun yaxshi jihozlangan bo'lishini ta'minlaydi.

Differentsial ta'lim o'quvchilarning sinf sharoitida turli xil ta'lim ehtiyojlarini qondirishda muhim yondashuvdir. Ushbu ta'lim strategiyasi o'qitish usullari har bir o'quvchining turli talablarini qondirish uchun mo'ljallangan va moslashtirilgan bo'lishi kerak degan ishonchga asoslanadi. Differentsiallashtirilgan ta'limni qo'llash orqali o'qituvchilar turli xil o'rganish uslublari va qobiliyatlarini o'z ichiga olgan inklyuziv ta'lim muhitini yaratishi mumkin. Bu yondashuv nafaqat o'quvchilarning o'qishni tushunish ko'nikmalarini yaxshilaydi, balki ularga mazmun bilan shug'ullanish va uni samarali qayta ishlash uchun bir nechta yo'llarni ham beradi. Natijada, tabaqalashtirilgan o'qitish qo'llab-quvvatlovchi va moslashuvchan o'quv muhitini shakllantirishning bebaho usuliga aylanadi.

Hamkorlik va interfaol ta'lim tajribalari o'quvchilar o'rtasida savodxonlik ko'nikmalarini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Kichik guruhlarda birgalikda ishlash orqali o'quvchilar yuqori darajadagi fikrlash, og'zaki muloqot va o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantiruvchi faoliyat bilan shug'ullanishga undaydi. Ta'limga ushbu hamkorlikdagi yondashuv talabalar bir-biridan o'rganishlari, turli nuqtai nazarlarni baham ko'rishlari va yetakchilik qobiliyatlarini rivojlantirishlari mumkin bo'lgan muhitni yaratadi. Hamkorlik jarayonida talabalar nafaqat o'qish va yozish ko'nikmalarini oshiribgina qolmay, balki ularni zamonaviy dunyoning murakkabliklarida ishonch bilan harakat qilishga tayyorlaydigan dinamik va interfaol vazifalarni bajarishda ishtirok etadilar. Bunday tajribalar savodxonlik o'rgatish uchun keng qamrovli va inklyuziv dizaynni yaratishda muhim ahamiyatga ega.

### **O'qish va yozish ko'nikmalarini baholash**

O'qishni tushunish va ravonlikni samarali baholash uchun o'qituvchilar o'qish qobiliyatlarining turli jihatlariga mos keladigan turli usullardan foydalanadilar. O'quvchilarning ovoz chiqarib o'qilishini tinglash o'qituvchilarga real vaqt rejimida kuzatish orqali ham ravonlik, ham tushunishni o'lchash imkonini beruvchi asosiy texnikadir. Bu usul nafaqat o'quvchilarning o'qish tezligi va to'g'riligini aniqlashga, balki ularning his-tuyg'ularini ifodalash va matnni tushunish qobiliyatini ham aniqlashga yordam beradi. O'qituvchi ovoz chiqarib o'qishdan tashqari, o'quvchilarning o'quv materialini chuqurroq o'zlashtirishi uchun ko'pincha tushunish savollari va muhokamalardan foydalanadi. Ushbu yondashuvlarni birlashtirish orqali o'qituvchilar o'quvchilarni o'qish qobiliyatlarini rivojlantirishga undaydigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratishi mumkin. Bundan tashqari, tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning katta qismi tuzilgan o'qishni tushunish faoliyati o'quvchilarning o'qish qobiliyatini oshiradi va bu baholash usullarining muhimligini ta'kidlaydi.

Yozish mahorati va ijodkorligini baholash yozishning mexanik va hayolij jihatlarini hal qiluvchi bir qator vositalar va usullardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Turli adabiy asarlarni ko'rib chiqish va muntazam yozish amaliyotini rag'batlantirish kabi usullar ijodiy yozish ko'nikmalarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu mashg'ulotlar o'quvchilarni turli til uslublari va tuzilmalariga ochib beradi, bu ularga o'z yozuvlarida tajriba o'tkazish imkonini beradi. Bundan tashqari, o'quvchilarning yozma ishlari bo'yicha konstruktiv fikr bildirish ularning g'oyalarini aniqlashtirish va ravshanlikni oshirishga yordam beradi. Yozishda qiyinchiliklar ko'pincha paydo bo'ladi, bu esa o'qituvchilar uchun til o'rganishdagi qimmatli mahorat sifatida ijodkorlikni tan olishlarini zarur qiladi. Qo'llab-quvvatlovchi va ochiq muhitni yaratib, o'qituvchilar o'quvchilarni o'z fikrlarini erkinroq ifoda etishga va o'zlarining noyob yozish ovozini rivojlantirishga undashlari mumkin.

Ta'lim amaliyotini xabardor qilish va takomillashtirish uchun baholash ma'lumotlaridan foydalanish o'qish va yozishni o'rgatishning muhim jihati hisoblanadi. O'qituvchilar o'z o'quvchilarning turli ehtiyojlarini qondirish uchun o'quv strategiyalarini moslashtirish uchun har xil turdagi baholash ma'lumotlariga tayanadilar. Ushbu ma'lumotlarni tahlil qilish orqali o'qituvchilar o'quvchilarning eng yaxshi yoki kurashadigan sohalarini aniqlashlari mumkin, bu ularga o'z ta'lim usullarini mos ravishda moslashtirishga imkon beradi. Misol uchun, baholash ma'lumotlarini sharxlashga qaratilgan kasbiy rivojlanish dasturi o'qituvchilarning pedagogik mavzudagi bilimlarini

sezilarli darajada oshirishi mumkin, ularga o'z sinflarida ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradi. Ushbu ma'lumotli o'qitish amaliyotlari nafaqat talabalar natijalarini yaxshilaydi, balki yanada dinamik va sezgir o'quv muhitiga hissa qo'shadi. Raqamli vositalar va ilovalarning integratsiyasi turli xil interfaol resurslarni taqdim etish orqali talabalar o'rtasida o'qish ko'nikmalarini sezilarli darajada oshirdi. Boshlang'ich maktablarda o'qishni osonlashtirish uchun o'quvchilarga elektron kitoblar, audiokitoblar va interaktiv o'qish ilovalaridan foydalanish imkoniyatini beruvchi planshetlar va noutbuklar kabi raqamli qurilmalar tobora ko'proq foydalanilmoqda. Bu vositalar o'quvchilarga matn bilan an'anaviy bosma materiallar mumkin bo'lmagan usullarda, masalan, bosish mumkin bo'lgan ta'riflar va matndan nutqqa funksiyalar kabi interaktiv funksiyalar orqali shug'ullanish imkonini beradi. Bundan tashqari, raqamli o'qish platformalari ko'pincha o'quvchining tezligi va tushunish darajasiga moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan ta'lim variantlarini o'z ichiga oladi va savodxonlik ko'nikmalarini yaxshilash uchun maqsadli yordam beradi. Ushbu raqamli vositalarni sinfga kiritish orqali o'qituvchilar talabalarning turli ehtiyojlarini qondiradigan yanada dinamik va jozibali o'qish tajribasini yaratishlari mumkin.

Yozishni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlovchi interaktiv platformalar hamkorlik va ijodkorlikni rivojlantirish orqali o'quvchilar yozishni o'rganish usullarini o'zgartiradi. Onlayn matn protsessorlari va hamkorlikda yozish ilovalari kabi ushbu platformalar talabalarga real vaqt rejimida loyihalar yozishda birgalikda ishlash imkonini beradi, bu esa tengdoshlarning fikr-mulohazalari va birgalikda tahrir qilish imkonini beradi (Yakubov.O, 2021). Izohlar bo'limlari va qayta ko'rib chiqish tarixi kabi xususiyatlar orqali talabalar o'zlarining yozuvlari haqida konstruktiv muloqotga kirishishlari mumkin, bu esa ularning yozish jarayonini tushunishlarini kuchaytiradi va ko'nikmalarini oshiradi. Bundan tashqari, ushbu platformalarning aksariyati imlo va grammatikani tekshirish vositalari bilan jihozlangan bo'lib, ular talabalarga xatolarni aniqlash va tuzatishga yordam beradi, bu esa tilning aniqligini oshiradi. Interfaol yozish platformalaridan foydalangan holda, o'qituvchilar talabalarni yanada ishonchli va malakali yozuvchi bo'lishga undashi mumkin.

Multimedia resurslari o'quvchilarga murakkab matnlarni tushunishga yordam berishda, turli media elementlarini tushunishni kuchaytirish uchun integratsiyalashgan holda katta foyda keltiradi. Ushbu manbalar matn, tasvir, audio va videoning kombinatsiyasini o'z ichiga oladi, bu turli xil o'rganish uslublariga mos keladigan multisensorli o'rganish tajribasini ta'minlaydi. Masalan, multimediyali o'quv muhitlari diagrammalar yoki animatsiyalar orqali qiyin tushunchalarni taqdim etishi mumkin, bu esa o'quvchilarga mavhum g'oyalarni tushunishni osonlashtiradi. Ushbu yondashuv nafaqat tushunishga yordam beradi, balki o'rganishni yanada interaktiv va vizual tarzda jozibador qilish orqali o'quvchilarni qiziqtiradi. Multimedia resurslarini savodxonlik ta'limiga kiritish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga murakkab matnlarni chuqurroq anglashda yordam berishi va ularning umumiy savodxonlik ko'nikmalarini oshirishi mumkin.

Yozma shaklda o'zaro baholash va fikr-mulohazalar mexanizmlari savodxonlik ta'limida hamkorlikda o'rganish yondashuvlarining muhim tarkibiy qismidir. O'quvchilarni o'zaro fikr almashish mashg'ulotlariga jalb qilish ularga bir-birining ishini tanqidiy tahlil qilish imkonini beradi, jamoaviy o'rganish va o'z-o'zini takomillashtirish muhitini yaratadi. Ushbu tizim nafaqat talabalarga hujjatlarini qayta ko'rib chiqishda yordam beradi, balki turli nuqtai nazar va konstruktiv tanqidni taqdim etish orqali ularning yozish ko'nikmalarini oshiradi. O'qituvchilar sinflarda o'zaro baholashni o'rnatishlari mumkin, bu erda talabalar qimmatli fikr-mulohazalarni beradilar va oladilar, bu esa yozish texnikasi va hikoya tuzilmalarini chuqurroq tushunishga yordam beradi. Tengdoshlarni tekshirish jarayoni talabalarni o'z yozuvlarini tanqidiy baholash qobiliyati bilan jihozlaydi, bu esa o'qituvchilarning diagnostik fikr-mulohazalarini yaxshilashga olib keladi, bu esa o'qitish natijalari va o'quvchilarning individual tushunishiga mos keladi.

Guruh o'qish mashg'ulotlari o'quvchilarga matnlar bilan hamkorlikda shug'ullanish imkoniyatini berib, tushunish ko'nikmalarini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu

mashg'ulotlar munozaralar va talqinlarni osonlashtiradi, bu o'quvchilarga tushunchalar almashish va murakkab matnlarni birgalikda dekodlash imkonini beradi. Masalan, hamkorlikda integratsiyalashgan o'qish va kompozitsiyani o'rganish strategiyasi, masalan, guruh faoliyati orqali o'quvchilarning faolligini va tushunishni kuchaytirishda muhim salohiyatni namoyish etdi. O'qish faoliyatini o'quvchilarning imkoniyatlariga moslashtirish orqali o'qituvchilar yuqori va past o'quvchilarni qo'llab-quvvatlovchi inklyuziv ta'lim muhitini yaratishi mumkin. Guruh o'qish mashg'ulotlari o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi va o'quvchilar o'rtasida hamjamiyat hissini uyg'otadi, bu esa o'qish materiallarini chuqurroq tushunishga yordam beradi.

Raqamli asrda savodxonlikni oshirishda munozara forumlari va onlayn hamkorlikning roli tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Onlayn forumlar talabalarga an'anaviy sinf muhitidan tashqari munozaralarda qatnashish uchun platforma yaratadi, bu ularga tilni ko'proq bilish va o'rganish tajribasini oshirish imkonini beradi. Ushbu forumlar hamkorlikda o'rganish amaliyotlarini qo'llab-quvvatlaydi va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan argumentatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradi. Onlayn munozarali forumlarda ishtirok etish talabalarining o'rganishining turli jihatlarini, jumladan, ularning savodxonlik ko'nikmalarini va tanqidiy tahlil qilish qobiliyatlarini oshirishi ko'rsatilgan. Raqamli va talabalarga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvlarini integratsiyalashgan holda, o'qituvchilar yanada chuqurroq ishtirok etish va savodxonlik natijalarini yaxshilash uchun yangi media kuchidan foydalanishlari mumkin.

Interfaol o'qish ilovalarini joriy etish o'quvchilarni o'qish jarayoniga jalb qilishning yuqori samarali usuli hisoblanadi. Ushbu ilovalar ko'pincha o'quvchilarni yanada faol va izchil o'qishga undaydigan viktorinalar, nishonlar va mukofotlar kabi o'yin elementlarini o'z ichiga oladi. O'qishni interaktiv tajribaga aylantirgan holda, ushbu ilovalar texnologiya hayotlarining ajralmas qismi bo'lishga odatlangan raqamli mahalliy avlodga xizmat qiladi. Interfaol ilovalar har bir talabaning o'qish darajasiga moslasha oladi, bu ularning o'sishini qiyinlashtiradigan va qo'llab-quvvatlaydigan shaxsiy tarkibni taqdim etadi. Ushbu moslashish o'quvchilarning qiziqishi va motivatsiyasini ta'minlaydi, chunki kontent har doim ularning o'qish qobiliyatiga mos keladi. Binobarin, interaktiv o'qish ilovalaridan foydalanish o'quvchilarning o'qish ko'nikmalarini va ularning o'qishga umumiy munosabatini sezilarli darajada yaxshilashga olib kelishi mumkin.

Onlayn o'qish platformalarining kiritilishi talabalar uchun mavjud bo'lgan adabiy ta'sirni kengaytirib, turli janrlar va madaniyatlardan matnlarning keng assortimentini taklif qildi. Ushbu platformalar talabalarga an'anaviy sinf sharoitlarida mavjud bo'lmagan resurslarning keng kutubxonasidan foydalanish imkonini beradi. Bunday turli xil materiallarni taqdim etish orqali onlayn o'qish platformalari o'quvchilarni turli adabiy uslublar va qarashlar bilan tanishtirishi, ularning adabiyot haqidagi tushunchasi va bahosini boyitishi mumkin. Bundan tashqari, onlayn platformalar ko'pincha hamkorlikda o'rganishni osonlashtiradigan xususiyatlarni o'z ichiga oladi, masalan, muhokama forumlari va izohlash vositalari, bu talabalarni tanqidiy tahlil qilish va tengdoshlari bilan muloqot qilishga undaydi. Bu hamkorlik jihati nafaqat tushunishni kuchaytiradi, balki o'quvchilarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini va tushunchalarini samarali ifodalash qobiliyatini ham rivojlantiradi.

### ***AKT vositalari orqali yozish ko'nikmalarini oshirish***

Loyihani yaratish va tahrirlash uchun matnni qayta ishlash dasturidan foydalanish axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) orqali yozish ko'nikmalarini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu vositalar o'quvchilar o'z ishlarini osonlik bilan tuzishi, qayta ko'rib chiqishi va formatlashi mumkin bo'lgan moslashuvchan muhitni taklif etadi. Imlo tekshiruvi, grammatika bo'yicha tavsiyalar va uslublar bo'yicha tavsiyalar kabi xususiyatlardan foydalanish orqali o'quvchilar real vaqt rejimida yozish malakalarini oshirishlari mumkin. Bundan tashqari, matn protsessorlari o'quvchilarga qo'lda tuzatishlarni chalg'itmasdan, o'z yozuvlari mazmuniga e'tibor qaratish imkonini beradi. Texnologiyaning bu integratsiyasi nafaqat yozish jarayonini soddalashtiradi, balki talabalarni o'z loyihalari bilan chuqurroq shug'ullanishga undaydi. Bunday

dasturiy ta'minotning moslashuvi interaktiv ta'lim tajribasini rivojlantiradi, bu esa o'quvchilarga turli uslublar va formatlar bilan tajriba o'tkazish imkonini beradi va shu bilan ularning yozish qoidalari haqidagi tushunchalarini kengaytiradi.

Blog platformalari talabalar o'rtasida ijodiy ifodani rivojlantirish uchun ajoyib vosita bo'lib xizmat qiladi. Ushbu platformalar o'quvchilarga o'z ishlarini kengroq auditoriyaga nashr qilish imkonini beradi, bu esa yuqori motivatsiya va foydali bo'lishi mumkin. Blog yuritish o'quvchilarni shaxsiy qiziqishlari va fikrlarini aks ettiruvchi kontent yaratish orqali o'zlarining individualligi va ijodkorligini o'rganishga undaydi. Bloglarning interaktiv tabiati yozish va raqamli savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlaydi, chunki o'quvchilar qiziqarli kontent yaratish va onlayn nashrlarda harakat qilishni o'rganadilar. Bundan tashqari, blog platformalariga xos bo'lgan qayta aloqa mexanizmi o'quvchilarga tengdoshlari va o'quvchilarining darhol javoblarini taqdim etadi, bu esa ularning yozuvlari haqida fikr yuritish va yaxshilash qobiliyatini oshiradi. Ushbu dinamik muhit mualliflik va mas'uliyat hissini rivojlantiradi, talabalarni yuqori sifatli asar yaratishga undaydi.

Birgalikda yozish vositalari tengdoshlarning fikr-mulohazalarini to'plash va yozish ko'nikmalarini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu texnologiyalar real vaqt rejimida hamkorlikni osonlashtiradi, bu bir nechta foydalanuvchilarga bir vaqtning o'zida bitta hujjatga hissa qo'shish va tahrirlash imkonini beradi. Bunday platformalar talabalarni konstruktiv tanqid va turli nuqtai nazarlar uchun imkoniyatlar yaratib, o'z ishlari haqida mazmunli muhokamalar olib borishga undaydi. Tengdoshlarning baholashlarida ishtirok etish orqali talabalar nafaqat yozishni yaxshilaydi, balki tanqidiy fikrlash va tahliliy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. Ushbu vositalarning birgalikdagi tabiati o'quvchilar uchun juda foydali bo'lishi mumkin bo'lgan jamoa va umumiy mas'uliyat hissini uyg'otadi. Bundan tashqari, ushbu platformalar doirasidagi aloqa xususiyatlarining integratsiyasi talabalarga o'z fikrlarini yanada aniq va samarali ifodalashga yordam beradi va shu bilan ularning umumiy yozish qobiliyatlarini mustahkamlaydi

### **Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Bazarbayev M. I., Ermetov E.Y., Sayfullayeva D. I. (2018). TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI [namdu.uz](http://namdu.uz) (o'zbek tilida)
2. Djamirzayev A.A. (2021) DARSLARDA AKTDAN INNOVATSION TA'LIM VOSITASI SIFATIDA FOYDALANISH . [cyberleninka.ru](http://cyberleninka.ru) (o'zbek tilida)
3. Muminova M.M.(2024). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositalarini ishlab chiqish. [digitalmediakompitentlik.wordpress.com](http://digitalmediakompitentlik.wordpress.com) (o'zbek tilida)
4. Muxidova O.N. (2024). Texnologiya darslarida raqamli didaktika va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari . [ilmiyanjumanlar.uz/uploads/conferences/0022/5.5.pdf](http://ilmiyanjumanlar.uz/uploads/conferences/0022/5.5.pdf) (o'zbek tilida)
5. Rasulova R.B. (2023). ADABIY TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI . [cyberleninka.ru](http://cyberleninka.ru) (o'zbek tilida)
6. TURDIEVA G.S., QURBONOV B.S., BO'RONOVA G.Y.(2021).TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALAR. [tiu-edu.uz/media/books/2024/05/24/1660025921.pdf](http://tiu-edu.uz/media/books/2024/05/24/1660025921.pdf) (o'zbek tilida)
7. Yakubov O.T. (2022). Ta'limda axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari. [ijtimoiy.uz/2173/](http://ijtimoiy.uz/2173/) (o'zbek tilida)
8. Yunusova G. N. (2021). TA'LIMDA TA'LIMDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI. [namdu.uz](http://namdu.uz) (o'zbek tilida)